

Vážení priatelia,

už od začiatku kalendárneho roka z médií opakovane počúvame, že rok 2018 je pre Slovákov rok mimoriadny z hľadiska významných dejinných výročí.

Okrúhle jubileá narodenia majú viaceré významné osobnosti napr. architekt Dušan Jurkovič, akademický maliar Martin Benka, rozprávkár Pavol Dobšinský, ale pre nás v tejto chvíli je najdôležitejšia skutočnosť, ktorú si v týchto dňoch pripomíname a to je narodenie Mons. Justína Beňušku, opáta Blahoslavenej Panny Márie v Klíži, ktorý prišiel na tento svet pár dní pred vznikom prvej Československej republiky. Bol bratom piatich súrodencov i Alfonza, otca môjho manžela a pre neho i celú našu rodinu bol milovaným a váženým strýkom Justínom. Keďže manžel v novembri minulého roka náhle zomrel, dovoľte aby som si na strýka spomenula ja.

O svojom strýkovi Justínovi a o tom, že za svoju náboženskú angažovanosť a paradoxne vzorné plnenie povinností katolíckeho kňaza bol komunistickým režimom odsúdený na 12 rokov ťažkého väzenia mi rozprával manžel ešte v čase nášho spoločného štúdia. Vedela som o jeho návštevách strýka v rôznych väzeniach i o tom ako prebiehali, ako sa neraz stalo keď pricestovali do Mirova, či Valdice so svojou mamičkou a po dlhej a únavnej ceste im strážna služba oznámila, že väzeň bol potrestaný a možnosť návštevy zrušená. A stalo sa to i jeho starej a chorej mamke. Za strýka sa modlila celá rodina a očakávala jeho návrat domov. Bolo to po amnestii, vrátil sa vo februári 1963, keď som ho aj osobne spoznala.

Bol to múdry, vzdelaný, veľmi skromný dobrý človek, ktorému spoločnosť, jej režim a nespravodlivé súdnictvo zobralo možnosť vykonávať prácu, pre ktorú sa v mladosti rozhodol, pre ktorú bol povoláný, pre ktorú sa vzdelávaním pripravoval a ktorú po kňazskej vysviacke 21.6.1942 svätiteľom nitrianskym biskupom Dr. Karolom Kmeťkom aj s plnou vážnosťou a angažovanosťou ako kaplán vykonával v Košeci, Trenčianskej Teplej a v Ilave.

Keď sa vrátil z väzenia trvalo ešte päť rokov kým dostal štátny súhlas. V týchto rokoch aj keď jeho zdravotný stav a fyzická zdatnosť boli ťažkým väzením značne narušené, mohol sa zamestnať len ako robotník v sódovkárni a neskôr skladový robotník v Priore v Partizánskom.

V tomto čase venoval veľa pozornosti svojej už veľmi chorej a nešťastím svojho syna poznačenej mamičke, ktorá rok po jeho príchode z väzenia 21.8.1964 zomrela.

Strýko Justín v deň nášho sobáša s Norbertom Michalom štátny súhlas ešte nemal a preto nás sobášil Dr. Pavol Beňuška, svokrov i strýkov bratranec, ktorý bol v čase strýkovej prímicej svätej omše vo Veľkých Bieliciach v roku 1942 kazateľom. V tom období bol sekretárom pána biskupa Karola Kmeťka v Nitre. Keď sa narodil náš prvý syn dostal meno Pavol. Kontakt s Dr. Beňuškom sme udržiavali návštevami na fare v Bošanoch až do jeho smrti.

Po získaní štátneho súhlasu mohol strýko opäť pokračovať v diele, ktoré bolo násilím prerušené v roku 1951. Navštevovali sme ho v Nemšovej, Soblahove, Nitrianskom Rudne v Nitrianskej Strede i Bytči. Pôsobenia v týchto farnostiach boli pomerne krátke tri týždne, tri mesiace, jeden rok.

Do Žabokrekov nad Nitrou prišiel v roku 1970 a pôsobil tu do apríla 1971. V tom čase pri plnení všetkých svojich kňazských povinností stihol vybudovať i hrobku pre kňazov pôsobiacich v tejto farnosti. Vo svojej poslednej vôli prejavil želanie po smrti byť pochovaný v tomto mieste jeho pôsobenia, tak sa aj stalo!

V apríli roku 1971 bol Monsinor Beňuška ustanovený správcom fary v Súľove – Hradnej. Do farnosti patrila aj obec Jablonové. Spomínam si ako pri prvej našej návšteve nám už strýko hovoril aké povinnosti ho tu čakajú a čo všetko je potrebné vykonať. Medzi iným hovoril o potrebe odstránenia vlhkosti z muriva kostola o nutnosti preverenia zdravotného stavu líp ktoré boli v jeho blízkosti. Keďže na všetko bol potrebný úradný súhlas, poprosil nás o preverenie možností. Dozvedeli sme sa veľa o tom, aký krásny mal vzťah so všetkými svojimi veriacimi, ako ich spoznával v prípade potreby povzbudzoval, prinášal im radosť. Spoznali sme vytrvalých miništrantov, z ktorých postupne vyrástli šikovní, múdri ľudia nestrácajúci kontakt s ich pánom farárom Beňuškom. Príkladom môže byť aj miništrant Miško Baláž, ktorého dnes všetci poznáme ako mons. ThDr. Michala Baláža PhD, a ktorému ďakujeme, že inicioval myšlienku spomienky na 100 výročie narodenia mons. Justína Beňušku a zaktivizoval úžasných ľudí, ktorí sa zaslúžili o toto stretnutie.

Budem i trochu osobná, pri návštevách strýka v Súľove dostali naši synovia Pavol i Michal i lekcie z náboženstva, strýko ich pripravil na prvé sväté prijímanie a birmovku. My s manželom sme mali možnosť spolu s ním rozobrať mnohé otázky týkajúce sa nášho života. Iste aj to nám pomohlo, že naše manželstvo bolo veľmi pekné a vydržalo 53 rokov až kým si Pán Boh manžela nepovolal.

O tom, že Jablonovčania a Súľovčania majú svojho bývalého pána farára radi som sa presvedčila aj vtedy keď bol strýko v roku 1981 preložený do Klátovej Novej Vsi a pri prípravných prácach i samotnej výmene krovu na farskom kostole boli to Jablonovčania – šikovní ľudia z Jablonového ktorí nezištne prišli pomôcť svojmu pánu farárovi. Podobné to bolo i vtedy keď sa pustil do opravy národnej kultúrnej pamiatky románsko-gotického kostola v Sádke Panny Márie Kráľovnej anjelov z 12. storočia, boli to opäť Jablonovčania, ktorí podali pomocnú ruku. Srdečná vďaka za všetko. Nech Vám to milostivý Pán Boh odplatí.

Vysoký vek, ale najmä zlý zdravotný stav ako následok ťažkého väzenia doviedol strýka k rozhodnutiu požiadať vo veku sedemdesiat šesť rokov o dôchodok. Prežíval ho u sestier Notre Dame v Novákoch. Nohy ho už nevládali nosiť, ale jeho mozog bol v plnej pracovnej pohotovosti a výkonnosti. V tomto čase začal pracovať oveľa intenzívnejšie ako kedykoľvek predtým na spracovaní Kanonických vizitácii Cirkvi z rokov 1729, 1767, 1798 a 1828 v jeho rodnej farnosti Veľké Bielice. Jeho spoluautorom bol riaditeľ tamojšej ZŠ Mgr. Peter Múčka. Obdivovali sme ho, že v takom vysokom veku je ešte stále schopný namáhavej duševnej práce, ktorou preklad z cudzieho jazyka, latinčina, nemčina, určite je. Jeho izba, v ktorej žil a pracoval bola stále zaplnená množstvom kníh a podkladov pre prácu.

V posledných rokoch života potreboval už sústavnú zdravotnú a sociálnu starostlivosť. Prežíval ich v charitnom dome v Pezinku, kde v spoločnosti svojich spolubratov bol spokojný. Potravu nedostávalo len jeho telo ale aj duša. Po reorganizačných zásahoch sa z Pezinka s niekoľkými spolubratmi presťahovali do vyčlenených priestorov na arcibiskupskom úrade v Trnave. Tu pociťoval izolovanosť a odlúčenosť od ostatných spolubratov, po krátkom čase sa dostal do Domu pokojnej staroby v Cíferi.

Aj keď po vykonštruovanom obvinení prešiel tými najťažšími väzeniami a prežil i Jáchymovskú vežu smrti kde so spoluväzňami drvil urán, pracoval bez ochranných pomôcok, vdychoval rádioaktívny prach pri našich otázkach na toto obdobie len nerád spomínal, ale keď ho už takmer nohy nenesili, boli deformované následkom žiarenia a šli sme s ním k ortopédovi s miernym pobavením nám hovoril o vyjadrení lekára, že je možnosť liečiť ho rádioaktívnym ožiaréním, ale vraj v jeho veku by to bolo nebezpečné. Nuž aký veľký životný paradox!

Pri príprave na jeho deväťdesiatku sa ho manžel opýtal čím mu môžeme urobiť radosť. Jeho odpoveď „Kúpte mi rádio aby som bol v lepšom kontakte so svetom.“ Rádio dostal a intenzívne ho využíval ešte takmer tri roky.

Ctení priatelia,

veľmi si vážime Váš počin pripomenúť si 100-é výročie narodenia mons. Justína Beňušku titulárneho opáta Blahoslavenej Panny Márie v Klíži, vzácneho človeka, kňaza ktorý bol celým svojim životom oddaný Pánu Bohu a cirkvi.

Ďakujeme pánu starostovi Ladislavovi Čičkovi, mons. ThDr. Michalovi Balážovi PhD a všetkým ich spolupracovníkom a dobrovoľníkom za všetku námahu, ktorú vynaložili v súvislosti so spomínaným výročím. S vďakou kvituje celá naša rodina aj skutočnosť, že túto udalosť bude pripomínať i Pamätník mons. Justína Beňušku, ktorý bol odhalený.

Poprosme Pána Boha o odpočinutie večné a svetlo večné pre mons. Justína Beňušku a nad nami živými nech drží svoju ochrannú ruku!

doc. Ing. Jolana Beňušková PhD.